

ALBINA CARPAȚILOR

Apare 1 cöldă și j'mătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.: pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. s'eu 45 bani. — Un volum à 6 cölde 70 cr. s'eu lei 1.70. — La 10 esemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la tóte librăriile.

O dușmăniă cu bun sfërșit.

Novelă istorică.

(Continuare.)

Tot în séra aceea mai plecară și alți boeri, cari se înțeleseseră cu Ivașcu și cu Stoica paharnicul, ca să se întâlnescă pe drum la un loc anumit, de unde să călătorescă apoi împreună. Așa era obiceiul pribegilor, de-a călători mai mulți la olaltă, fiă pentru a impresiona mai mult poporul, pe unde treceau, fiă pentru a se apéra mai cu înlesnire de ostașii trămșiși une-orî din partea Domniei, ca să-i opréscă în drum și să-i întórcă înapoi. Dar cei ce pribegiră cu Ivașcu și cu Stoica făcură numai începutul; mulți alții le urmară fără întârziere, mulți éráși părăsiră țéra numai când era să vină Domnul cel nou. Mai toți trecură în Moldova, în Ardeal prea puțin.

Șerban Cantacuzin, după ce-și termină trebile la Pórtă, se întórise în Rusciuc ca Domn al Țérei românescei cu stég dela Sultanul și cu gardă de onóre. Pribegii din Rusciuc nu sciañ, ce să se mai facă de bucuriă, mai cu samă Cantacuzinescii. Ei își ajunseră scopul și acum aveañ să se întórcă în țérá, ca să-și iea răsplata pentru atâtea ostenele. La început și Șerban împărtéșia bucuria lor, dar după ce i se spuse, că mulți boeri aũ pribegit din țérá trecând în Moldova, Voevodul se întristă și se puse pe gânduri. Mai pre sus de tóte îl máhnia și-l supéra pribegirea lui Ivașcu Băleanul, pe care se trudise atât de mult a-l trage în partea sa. Míntea lui Șerban era cu mult mai ageră, decât ca să nu póta pénétrunde adevérata situațiune a țérei: el înțelese fără multă bătaie de cap, că n'are să fiă togmăi bine vedut în scaunul Domniei, că poporul nu-l va primi cu deosebită bucuriă. Pe de altă parte, Șerban ca un om ambițios, ce era, ar fi vrut să arete marelui Vizir, că tótă țéra l'a pofitit să fiă Domn, că toți sunt mulțumiți cu densus.

Ce-avea deci să facă Voevodul în acéstă încurcătură?

El nu cuteza să se hotărăscă numai după chipzuirea sa, ci ceru sfat dela nepotul său Constantin Brâncovanul.

„Nu e bine, logofete“ — duse într'o dimineță Domnul cătră Brâncovanul — „s'aũ înderétnicit boerii și prin fuga lor aũ întérfitat și prostimea. Ce vină mi-aũ putut găsi acei nesocotiți de pribegi, de nu se mulțamesc cu mine?“

„Să nu te superi, Măria Ta“ — adause boerul — „decă 'ți vorbesc dela inimă, ér' nu numai din gură, cum fac lingușitorii! Eũ îți voi spune verde, pentru ce unii și alții nu se mulțamesc, să le fi Domn: o samă de boeri și prostimea te socotesc străin și venetic. Aci e tótă buba, Măria Ta, aci e capul réului.“

„Străin?“ — răspunse Șerban indignat — „străin? Dară ósele tatălui meu unde sunt astrucate? séu mama mea venetică este?“

„Ai dreptate, Măria Ta“ — întâmpină Brâncovanul — „dar apoi alții încă vor să aibă dreptate. Ce să faci încăpăținaților de pribegi și prostimei, decă nu voiesc să te privescă drept om de țérá?“

Voevodul continuă:

„Să-î lăsăm să gândescă, cum le place, ér' noi, logofete, să vedem de-ale nóstre. Étă ce socotiam eũ: de-o cam dată să te duci numai d-ta în țérá cu Skimni-aga, omul împéráției și cu ceialalți boeri; să porniți îndată pe Duca-voda spre Moldova, apoi Skimni-aga să se întórcă în țéra turcescă, érá d-ta să rămăni în Bucuresci, spre a purta grija de trebile Domniei dimpreună cu credincioșii mei boeri Stroia vornicul și Chrizea vistiarul. Mai târziu voi veni apoi și eũ, ca s'arét țérei, cine sunt,“

„Ba nu“ — întrerupse logofétul Constantin — „Măria Ta nu vei veni până când te voi pofiti eũ. Va fi bine, ca mai întâiu să împăcăm țéra și să facem pe ómenii să cređă, că Măria Ta le vei fi cel mai bun Domn. În chi-

pul acesta toți te vor primi cu bucuria și vor sărbători suirea pe tron a Măriei Tale, erez pribegii vor mai perde inima și pofta de-a ambla să te surpe.“

„Prea bine, logofete!“ — adause la acestea voevodul cu multămire — „să facem așa, cum ăci; dar să nu amblăm amênând și tãmândând, ci să ne grăbim. Mergi de te gătesce de drum, ca să pleci încă astăzi.“

„Etă mă duc, Măria Ta“ — răspuse Brâncovanul făcând o adâncă închinăciune înainte de-a pleca.

Sorele nu era încă la amiazi, când Brâncovanul, aza turcesc și alți boeri părăsiră Rusciucul. Șerban îi însoțise până la țărmul Dunărei, dându-le tot felul de povățuiri, după care să urmeze în misiunea lor mai vërtoș față de Duca-vodă.

Încreșându-se pe deplin în Brâncovanul și lăsând în grija aceluia atât țera, cât și Domnia, noul Voevod nu se mai gândia acum, decât la modrul, cum ar putea face pe pribegii să revină în patriă. De o cam dată el nu voia să trâmăță cărți cu promisiuni și jurăminte, ci credea, că va fi de ajuns să se înțelégă cu Ivașcu Băleanul, pe care începuse a-l urî din tot sufletul. Șerban-vodă scrisese deci Băleanului un răvaș, al cărui cuprins era pe scurt următorul: că el (Șerban) n'a făcut lui Ivașcu nici un rău, pentru ca să-l siléscă a-și părăsi părintéscă moșiă; din contră, bine s'a nevoit să-i facă primind pe Grigore la sine; Ivașcu să se întorcă în țera fără întârziere, îndemnând și pe alți boeri să facă asemenea; decă nu se va întorce, atunci față cu fiul său nu va mai da, că-cî Grigore va fi ținut ca zălog la curtea domnescă.

Domnul dete acest răvaș unui om din curtea sa, care plecă cu el la Iași.

Bietul Grigore Băleanul nici nu visa de nisce încușături ca acestea, că-cî Șerban luase măsurii, ca să nu i-se spună nimic despre cele întâmplate. El scia pe părintii săi la moșiă și nu se îndoia despre sănătatea și fericirea lor; aștepta cu nerăbdare ziua întôrcerii în țera, ca să povestéscă tatălui său, ce-a vëdut în Turcia și cât spor a făcut în învățatură. Nevinovatul tinër totă ziua era vesel și se simția în casa lui Șerban ca și în casa părintéscă; de când Șerban se făcu Domn, Grigore nu putea să nu arete un fel de mândria, sciindu-se acum la curtea domnescă. Numai de una se temea în nevinovăția sufletului său, — se temea, că Smaranda ajungând față de Domn va înceta de-a se mai uita la densusul și de-a mai zimbi. Deșertă temere! Frnmósa Smaranda nu se schimbă de loc, simpatia ei cătră tinêrul boer creșcea pe ăi ce mergea.

Să vedem acum, ce lucrau ómenii lui Șerban în Țera românescă. După ce porniră pe Duca spre Moldova, cei trei aleși de Șerban se puseră la cărma țerei. Densii ținură sfătuirii îndelungate cu toți partizanii lor, căți se aflau în Bucuresci, și scopul acelor sfătuirii era de-a înlesni lui Șerban începutul Domniei. Cea dintăi hotărîre ce s'a luat de cătră boerii a fost aceea de-a pune bună pază pe la marginii, pentru ca nimeni să nu mai pótă pribegi din țera. O altă hotărîre, cu mult mai însemnătă, era următórea: Boerii să călătoréscă prin județe, să vestéscă pe noul Domn, să-i laude firea și bunătatea, să promită țerei în numele lui Marea cu sarea. Cu punerea la cale a acestor măsurii au fost însărcinați numai boerii de țera, ca cu atât mai lesne să pótă afla creșemânt la

popor; dar acesti boeri erau tot deodată atât de devotați lui Șerban Cantacuzin, încât ar fi fost în stare să jertféscă pentru densusul nu numai ostenéla, ci chiar și vieța lor. Împrăsciindu-se prin județe, ei colindaú cu de-amêruntul orașele, satele, cătunele și ajutați de boerii mai micii (funcționarii) de prin provinciă împliniaú misiunea lor cu destul noroc.

Într'aceea Brâncovanul cu soții lui împăcaseră Bucurescii căștigând încetul cu încetul tóte spiritele pentru noul Domn. Și să veđi cap deștept, să veđi apucături politice ca ale Brâncovanului! El socoti, ca mai întâi să aducă în țera numai pe Dómna lui Șerban dimpreună cu tótă familia, erez Domnul să nu se misce din Rusciuc. Așa dară pe la începutul postului Crăciunului logofétul scrisese unchiului său, lui Vodă, și-l rugă, să-și pornéscă familia din Rusciuc, adăugând, că densusul o va aștepta în Giurgiu, spre a o conduce la Bucuresci. Domnul ascultă, că-cî avea multă încredere în nepotul său și-l credea om cu multă înțelepciune; drept aceea el rădică, fără amênare, tótă familia sa din Rusciuc și-o puse pe o corabiă, ca să trecă de ceea parte. Constantin Brâncovanul eși Dómnei înainte până la schelă, unde se aflau și căruțele domnesci, venite din capitală. Icusitul logofét, după desbarcare, luă pe Dómna la o parte și-o învăță cu de-amêruntul, cum să se pórte atât cătră cei mari, cât și cătră cei micii; o învăță, să nu s'arete mândră, să vorbéscă și cu prostimea (țărănimea), să miluéscă pe sărăcime, erez față de jupănesele boerilor să se pórte togmai ca și înainte de-a ajunge Dómna. Aceste învățături Dómna le primi cu multă bucuria și promise nepotului său, că în tótă vieța se va ținea de dênsele. După'aceea familia domnescă se împărți în doue căruțe: în cea dintăiú ședea Dómna cu Smaranda și cu Constantin Brâncovanul; într'a dóua se puseră ceialții copii cu îngrijitórele lor. Urmaú apoi nisce care mai grele cu ómenii de serviciu și cu bagagiéle familiei.

Dela Giurgiu până în capitală Dómna se bucură de-o primire sărbătórescă din partea poporului țeran. Veniau sătenii din mari depărtări cu femeii și cu copiii, de se înșirau pe marginile drumului urând buna-venire familiei domnesci; din satele apropiate și de pe la monăstiri se scoteau praporele și santele icóne înaintea Dómnei, care se opria de se închina în fața lor. În Bucuresci primirea a fost cu mult mai imposantă și mai pompóasă, că-cî terenul fusese mai bine pregătit. Inima Brâncovanului sălta de bucuria. După ce aședă familia Voevodului în palatul domnesc, logofétul porni îndată pe un om la Rusciuc, ca să povestéscă lui Șerban tóte cele petrecute în ziua acésta.

Scirile din Bucuresci deși plăceau fórte lui Șerban-vodă, totuși nu-i putură înveseli inima. Domnul era mahnit și amărit de răspunsul, ce primise din partea lui Ivașcu Băleanul. Etă acel răspuns bărbătesc și rezolut: „Măria Ta! Mi-ai oprit copilul zălog, ca să mă siléscă să revin în țera; Dumneđeu să-ți judece fapta după dreptate și așa să ți-o și rêsplătéscă. Pécac ai făcut, pentru pécac vei rêsponde. Eú unul de-ași sci, că tótă casa mi se risipesce, totuși în țera mea nu mă voiú întorce până când vei fi Măria Ta Domn.“ — Aceste cuvinte sfășiară inima Domnului ca un fulger. În primele momente el se aprinse de-o mânia fără marginii și jura în gândul său, că lui Ivașcu Băleanul va să-i plătéscă cu cea mai cumplită rêsunare. Decă învățacelul său Grigore nu i-s'ar fi părut

prea tinăr și prea nevinovat, Voevodul ar fi fost în stare să-l pedepsescă pe dânsul în locul tatălui său. Dar de-o cam dată se stăpâni și continuă a trata cu tinărul boer ca și până atunci.

Observăm în trecut, că Grigore nu plecase cu familia domnăscă la Bucuresci, ci rămăsese cu Domnul în Rusciuc. Șerban nu-l mai lăsa din apropierea sa, ca nu cumva să încapă pe mâna vre-unui prieten al pribegilor, care să-l ducă la părinți în Moldova.

Supărarea, ce cășunase Voevodului răspunsul lui Ivașcu, se micșoră cu timpul prin veștile îmbucurătoare, care-î sosiașu din țără. Lucrurile mergeau bine dincoace de Dunăre și Șerban aștepta din zi în zi să fiă invitat a merge să-și cuprindă tronul. Și într'adevăr invitarea nu întârzie mult. Era togma la Boboteză în anul 1679, când o solia de boeri sosi în Rusciuc, cu scop de-a provoca pe Domn să între în țără. Era o adevărată mângăere pentru inima lui Șerban, care pe timpul unei așteptări atât de îndelungate, a trebuit să se lupte mereu cu neliniștea și cu tot felul de tulburări.

După trecerea Dunărei, noul Domn fu dus tot într'un triumf până la Bucuresci; ăra Bucurescii aveau o înfățișare atât de solemnă, locuitorii întogmiseră atâtea festivități, încât bătrânii de câte opt-zeci de ani spuneau, că n'au pomenit încă așa primire de Domn. Ceremonia ungerii și a cetirii molitfei se săvârși ărași cu o pompă neobicinuită, fiind de față boerimea, mai-marii oștilor și tot clerul cel înalt. Pe la țără aceleași sârbări și aceeași bucuria. „Încă și cei ce nu aveau vin“ — ăice istoria Bălăcenescă — „apă bea pentru sănătatea Domnului Șerban, și juca și chiuia.“ Se înțelege de sine, că cea mai mare bucuria era la curtea domnăscă, unde se făcură ospete pe sama boerilor, a clerului și a ostașilor. Domnul era încântat pentru primirea strălucită, nu se mai gândia la alte necazuri, ci se arăta vesel și cu voiă bună.

Numai două inime întristate se găsiu în palatul domnesc: inima lui Grigore Băleanul și-a Smarandei. Trecuseră acum mai multe săptămâni, de când acești doi nu se văduseră, de ore-ce Grigore a fost rămas cu Voevodul în Rusciuc. Pe cât timp au trăit astfel înstrăinați, fiă-care se simția atras cătră celalalt de o putere misterioasă. Își duceau dorul unul altuia ca nisce înamorați în lege. Acum în ăiua intrărei Voevodului, Grigore spera, că va da ărași față cu frumoșa copilă; aceeași era și speranța Smarandei. Dar togma în această zi de veselie ei nu se putură întelni nici măcar pe un singur moment. Tinărul Grigore mai avea afară de acesta și altă nedumire, care-l pune pe gânduri. În decursul ceremoniei, atât a celor din biserică, cât și a celor dela curte, el căuta mereu cu ochii pintre boeri, dora de va zări și pe tatăl său în vre-o parte. Când boerii veniră de sărutară mâna Domnului, bietul băiat pândia cu mare grijă, dar tatăl său nicăiri. Mai cătră sêră, când jupănesele boerilor veniau la ospetu Dómnei, Grigore căuta pintre dênsele pe mama sa, însu tot îndeșert.

„Ce se vor fi făcut părinții mei?“ — se întreba el cu jale. — „Nu se pôte, ca ei să fiă în Bucuresci și să nu dea pe la curte. Că au rămas peste erna la moșiă, nu-mi vine să creș, de ore-ce acest obicei nu-l aveau. Să fiă bolnavi?.. Dómne feresce!“

De o cam dată îngrijatul tinăr n'avea dela cine să

ceră deslușiri; la casa părintescă ărași nu se putea duce fără voia stăpânului său. El trebui deci să rabde și să tacă așteptând un privilegiu bine-venit pentru a se informa despre părinții săi, unde sunt și în ce stare se află.

Începutul Domniei lui Șerban-vodă era laudat de toți. Domnul se arăta ori și cui bun și blând; el ascundea foarte bine acea sumeția, care caracterizează pe bărbații prea încreduți în sine. Șerban dete boerii chiar și acelor indiviși, cari nu-î fuseseră prieteni mai înainte. Prin această milă domnăscă el cugeta, că va convinge pe pribegi, că nu-î așteptă în țără nici un pericol, înduplecându-î astfel a reveni pe la vetrele lor.

Constantin Filipescu vădend, că Domnul se pörtă cu atâta blândete, după vre-o câte-va săptămâni dela suirea acestuia pe tron, veni de ceru audiință. El fu primit cu mare dragoste din partea lui Șerban, care se silia să-î arete aceeași prietenia, ca și înainte de-a ajunge Domn.

„Ce te făcuseși, căpitane, de n'ai mai dat pe la mine de atâtea zile?“ — întreba Voevodul punend pe Filipescu să șadă la drépta sa.

„Să trăesci, Măria Ta, dar eu nu prea am obicei de-a colinda pe la curte fără trebă. Sciū, că Măria Ta mai totă ăiua esci cuprins cu sfaturi și cu judecăți și nu voiū, ca să le lași baltă din pricina mea.“

La acest răspuns al boerului, Șerban adause:

„Vino cu trebă, boer d-ta, că eu tot deuna sunt gata a-ți servi; crede-mă, că d'abia apuc să pot face câte un bine ori cât de mic acelor boeri, cari au ținut cu casa mea.“

„Să trăesci, Măria Ta“ — întrerupse Filipescu — „eu togma voiū a cădea c'o rugăminte la bunătatea Măriei Tale.“

„Ce fel de rugăminte?“

„Ăta-o, Măria Ta: Precum bine sci Ivașcu Băleanul a pribegit din țără. În sêra când a plecat, el lăsă o grea însărcinare pe sufletul meu. Muștrându-mă, că ce i-am fost îndemnat să-și dea copilul la casa Măriei Tale, verii mei mă făcură răspundător înaintea judecății dumnezeesci, decă nu voiū trămite pe Grigore la dênșii. Drept aceea te rog Măria Ta, dă drumul acestui băiat, ca să mă văd și eu odată liniștit și să nu mă mai mustre cugetul. Decă Ivașcu nu va căpeta înapoi pe fiul său, atunci fi încredințat, Măria Ta, că acel părinte desperat îmi va amări zilele prin necontenitele lui împutări . . .“

Domnului îi cădu foarte cu greu această cerere. El răspunde lui Filipescu astfel:

„Î-mi pare rău, căpitane, că togma cea dintăiū cerere nu ți-o pot împlini. Ivașcul n'a avut nici o pricină de-a pribegi, de ore-ce din parte-mi n'avea să se témă de nimic, după cum bine sci și d-ta. El se vede, că a jurat să-mi fiă dușman în totă vieță. Am cercat, să-l aduc în țără cu binele, dar mi-a răspuns, că nu vine odată cu capul. Alt mijloc d'a-l sili a se întorce pôte mai târăiū nu-mi rămâne, decăt să opresc pe fiu-său la curtea mea. Sciū, că verii d-tale atât de mult iubesc pe Grigore, încât mult timp nu vor putea trăi fără el. Și nu voiū fi eu nici odată nebunul acela, ca să nu caut a desarma pe dușmanii, cari s'au armat încontra mea. Ivașcu a părăsit țera cu gând, să mă strice. Eu nu voiū să-l las din

mână. Așa dară, căpitane, numai atunci își va vedea Ivașcu copilul, când se va întorče în țără, mai curând nu. Acésta este domnescă mea hotărfire.“

„Mă 'nchin hotărîrei Măriei Tale“ — adause Constatin Filipescu — „și nu voiū mai supăra pe Măria Ta cu cereri, care nu se pot împlini. Una îndrăsnesc să mai ȳic: Ce se va face tinărul Grigore, când va afla de sôrtea părinților săi? E fraged băiatul, Măria Ta și ori îngrijirea, ori dorul prea mare ar putea să-l răpună.“

„Cu tinărul voiū face eū ce voiū face, pentru ca să nu se prăpădescă în lipsa părinților“ — răspuse Voevodul suriȳend. — „Dar d-ta, căpitane, să vorbești astăȳi cu fiul Băleanului, să-l ieși pe departe și să-ȳ spuni, că părinții săi au pribegit; spune-ȳ, că densusul va fi ȳinut de o cam dată la curtea mea și mângăe-l cu aceea, că și părinții săi vor grăbi de-a se întorče în țără.“

„Așa voiū face, Măria Ta“ — întemăină Filipescu cu supunere. Luându-ȳi ȳiua bună dela Domn, credinciosul și sincerul boer se duse la Grigore și stete mai mult timp cu densusul de vorbă. Tinărul ascultă descoperirile Filipescului cu mult sânge rece și nu-ȳ perdu cumpetul de loc: era o fire de om matur, o dispoziȳiune spre filosofia practică. Sfaturile, date de căpitanul, Grigore le primi ca dela un părinte; el promise, că până la reîntorčerea părinților săi, va urma după voinȳa și pofta Măriei Sale. Filipescu se bucură și se miră de-atăta înȳelepciune din partea unui tinăr în anii lui Grigore; drept aceea el plecă mulȳămit. Dar Filipescu nu pētrunsesse în inima bietului băiat, unde dorul și durerea ardeau pe supt ascuns, cum arde focul sub spuză. În primele ȳile, după destăinuirea ce i-se făcuse, fiul Băleanului se arēta suferitor și pe jumătate desperat. Suferințele lui ar fi mers crescēnd, speranȳa i s'ar fi stins cu totul, decă nu s'ar fi găsit dōue fiinȳe, care să-ȳ procure mângăere și alinare. Acele dōue fiinȳe erau: dascălul grecesc Aristide și fiica lui Șerban Smaranda. Înȳeleptul Aristide prin învēțaturile sale deprinse pe Grigore la resignaȳiune și la despreȳuirea durerei; ēră zimbetele și simpatia Smarandei il ungeau ca un balsam la inimă. În chipul acesta fiul Băleanului putu să suporțe mai cu înlesnire sôrtea, pe care i-o împuseseră împrejurările.

Mai rău era însă de Ivașcu și de nevasta sa. După un an de pribegire ambiū slăbiseră de nestinsul dor al copilului. Chinul tortura mai cu samă inima lui Ivașcu, fiind că el pe lângă dorul cel mare, mai presimȳia în sufletul lui și grōză, că va rămănea fără fiū. Étă ceea ce făcea pe nenorocitul boer, ca din ȳi în ȳi să devină mai melancolic și mai nepēsător pentru ale lumei. El trăia mai tot închis în casă și dela un timp încōce nu mai ținea nici o samă de ceialăȳi pribegii și de cauza lor. Tōtă ocupaȳiunea lui consta într'aceea, ca să se rōge lui Dumneȳeu și să gândescă la Grigore. El s'ar fi simȳit cu mult mai ușurat, decă ar fi putut să capete câte-o scrisōre dela fiul său; dar Șerban luase mēsuri aspre, pentru a opri ori-ce corespondinȳă între tată și fiū. Solicitările adresate lui Filipescu încă nu mai aveau nici un rezultat. Așa dară unica speranȳă a lui Ivașcu era speranȳa 'n Dumneȳeu.

La rēndul său, Șerban-vodă încă nu se simȳia tog-mai fericit. După dōui ani de Domniă începu să-ȳ mai

schimbe năravul înlocuind blāndeȳa cu asprimea și bunătatea cu sumeȳia. Cu timpul aceste însușiri se schimbă în nisce patimi sēlbatice, care orbiaū pe Voevod într'atata, încât despreȳuia chiar și vieȳa ōmenilor. El dete curs liber rēsbunării sale asupra unor persōne, care perduseră dragostea și graȳia lui. Omorul unor boeri și trāmiterea la ocnă a mai multor osēndiȳi aruncă cea dintăiū umbră asupra tronului, pe care ședea Șerban. Dar ce-ȳ mai pēsa lui Vodă de umbră și de cărtiri, când el se scia acum mare și tare? În lāntrul țerei era ca un al douilea Dumneȳeu. Drept aceea creerii lui începeau să urȳescă nisce planuri mari, care nici în ȳiua de astăȳi nu se par încă realizabile. Șerban își puse în cap, să alieze pe tōte popōrele creștine supuse Turcilor, și formānd o puternică oștire să alunge Semi-luna din Europa. Apoi? Apoi din țerile aliate avea de gând să facă o singură împērăȳia, ēră tronul să-l ocupe densusul ca urmaș al imperatorilor Bizanȳini Cantacuzen. Proiect cutezat, după cum vedeȳi, dar Șerban credea în realizarea lui. El intră în vorbe cu nisce fruntași ai Sērbilor și Bulgarilor, și ideia lui strābātu până în fundul Muntenegrului.

În ȳera romānescă Șerban reorganisa oștirea și-o înmulȳia, ca să aibă cu ce se pune în fruntea aliaȳilor. Pe de altă parte se nevoia, să țină țera unită, de témă, că desbinările vor produce trādători, cari să-ȳ descopere planul și să-l dea pe mâna Turcilor. Étă din ce causă se interesa atāt de mult de boerii pribegii; acestia erau cei mai capabili de-a arunca pe Vodă în fundul prăpăstiei, de ōre-ce āmbletele lui nu puteau să le rămānă îndelung ascunse. Spre a se scāpa de pericol, Șerban se rugase într'un rēnd chiar de Duca-vodă, să-ȳ trāmiȳă pe pribegii înapoi, dar Domnul Moldovei nici nu băȳă în samă acea rugămintē.

Patru ani de Domniă convinsēră în cele din urmă pe Șerban-voevod, că tōte încercările lui de-a reduce pe pribegii vor fi sterpe. Însē nu-ȳ venia nici decum să lase lucrul să trecă numai așa fără rēsbunare. Vēȳend pe feciorul Băleanului crescut și copt la minte, Domnul hotărî să-l pedepsescă pentru tatăl său, — hotărî să-l trāmiȳă rob la ocnă. Dar fiind că osēnda nu se întemăplase prin judecată, de aceea și trāmiterea la pedepsă încă nu se putea face decāt pe sub ascuns.

Șerban observa cea mai adāncă taină asupra acestui lucru. Dar étă, cum se dete totuși pe față infernalul gând al Domnului. Numele osēndiȳilor la ocne erau scrise pe o hārtiă, pe care Voevodul o păstra cu griȳă într'un scrin de masă. Într'un moment de preocupaȳiune Șerban uită scrinul de tot deschis și eși din apartamentul său, unde se afla din întemăplare și Smaranda. Acésta zārind scrinul deschis și ducēndu-se să-l închidă, dete cu ochii peste lista osēndiȳilor și rămase înlemnită vēȳend numele lui Grigore Băleanul.

Copila împinse iute scrinul la loc și alergă la mama ei, de-ȳ spuse minunea. Dōmna încă stătea ca detunată. Venindu-ȳi apoi în fire, începu să vaere pe nenorocitul tinăr.

„Mamă“ — ȳise Smaranda c'ō jale nemārginită — „Tata are să facă pēcat de mōrte!“

„Vēȳ și eū“ — răspuse Dōmna; apoi adause: „Lasă, copila mea, că-l vom opri noi de-a face pēcatul. La nōpte voiū cerca să daū lui Grigore drumul din curtea domnescă.“

Smaranda ȳise la acestea mai lăcrimānd:

„Ce faptă creștinescă, mamă, cum o va primi de bine Dumneȳeu!..“

Nu vè mai spun prin ce mijlociri a isbutit Dómna lui Șerban-vodă a scăpa pe fiul Băleanului din captivitatea curții. Destul, că a dóua și Grigore lipsia și cei trâmși

să-l caute nu-l găsiră, de óre-ce fugarul căpëtase și un călăuz sigur, care să-l ducă până la Iași. Disparițiunea acésta rămase pentru Șerban ca un mister nepétruns.

Constantin Negruzzi.

Constantin Negruzzi coborât dintr'o vechiă familiă boerescă din Moldova, era fiul postelnicului Dinu Negruzzi. Născut în Iași în anul 1808, el era singurul fiu la părinți. Muma sa, Sofia, născută Hermeziu, muri încă în timpul prunciei fiului ei, ér despre tatăl său Dinu, se scie, că era un bărbat viu, vesel, și iubitor de literatură. Dovadă despre veselia caracterului lui Dinu, ne dă un cântec, cu care îl întâmpinau tovarășii săi de petrecere de pe la sfêrșitul secolului trecut :

Lasă-ți nene Dinule
Lasă-ți veseliile
Lasă-ți drăgănelele
Că ți-au trecut vremile ect.

ÉR despre iubirea sa de studii, vorbește însuși Constantin Negruzzi în unele scrieri ale sale, în care se pomenește și de biblioteca ce a găsit în casa părintescă. Cea întâiu învățatură, Constantin Negruzzi o priimi dela dascălul grec Chiriac, în a cărui scólă urmau mai toți feciorii de boeri din acele vremi, și dela dascălul român din Socola¹⁾, care singur mai da lecții de românesce în totă Moldova până la reînțemeierea scolilor naționale prin stăruințele reposatului Gheorghe Asachi.

În anul 1821, isbucind revoluțiunea

grecescă în orașul Iași, Dinu Negruzzi, de gróza Turcilor, fugi cu fiul său în Basarabia rusescă, unde avea moșii.

Oprindu-se acolo mai multî ani, tinêrul Constantin făcu la Chișinău cunoscința vestitului poet rus Pușkin²⁾, cu care se împrietenii mai târziu, precum și cu un emigrant francez Bancovitz, ce se luptase în Rusia sub Napoleon, și acum da lecții de limba și literatura franceză în Rusia. Dela acest din urmă învăță frantuzesce; dela cel de întâiu, câștigă gustul literaturii și poesiei. În deceniul următor, el a fost chiar față la duelul, în care Pușkin cădu mort. Petrecerea tinêrului Negruzzi în Basa-

rabia fu pentru dânsul bogată în impresiuni; că-cî la acésta epocă se raportéză mai multe poesii, scrisori și novele ale sale³⁾. Întors în Iași, după restatornicirea liniștei, el găsi casa părintescă, în care se născuse, arsă și risipită. Numai zidurile rămăsesse întregi că-cî Enicerii o transformaseră în casarmă turcescă⁴⁾. Portretele de familiă, multe documente, pe care Dinu Negruzzi în graba fugii nu apucase a le lua cu dânsul, biblioteca cu tóte cărțile și tóte manuscriptile (dintre care câte-va ale lui

Dinu) dispăruse cu desêvêrsire. Omenii lăsați să păzescă, parte fugiseră, parte fusese uciși de Eniceri, și numai un câne bêtrân rămăsesse viu în mijlocul atâtor risipe. Despre efectul, ce făcuse asupra sa, vederea ruinelor, precum și cânele Balaban, care îl recunosc, Constantin Negruzzi povestia tot deuna, cu o neșpusă mișcare.

Curênd după aceea, în anul 1826, Dinu Negruzzi muri și tinêrul Constantin rămase orfan. Prin îngrijirea rudelor sale, el intră diac⁵⁾ la visteriă, acesta fiind chipul în care feciorii de boeri începeau pe atunci cariera lor politică.

Cam tot pe atunci Constantin Negruzzi intră în un șir de

neplăceri, provenite din procese ce lăsase tatăl său, care ținuse în tovarășiă cu Mihail Sturza (mai târziu Domn) și alți boeri, poștele din totă Moldova, tovarășiă, sfărmată prin isbucnirea revoluțiunei. După socotelile, ce găsisse prin hârtii, Constantin credea că are drept la óre-care despăgubiri, pe când foștii tovarăși ai tatălui său îl scoteau pe dânsul dator. Procesele se sfêrșiră sub domnia lui Mihail Sturza în disfavórea lui Negruzzi, și-l siliră să vânduă moșiile ce-i rămăsesse în Basarabia rusescă. Între acestor nemulțămiri Negruzzi căută și găsi mângăere în activitatea sa literară, pe care o începu prin publicarea

Constantin Negruzzi.

¹⁾ Monăstire și Seminar de lângă Iași.

²⁾ Cunoscința cu Pușkin se lărgi pe la anul 1836—37, când Constantin Negruzzi petrecu crăși în Basarabia.

³⁾ Veđi d. e. poesia Șalul negru, tradusă din Pușkin, O alergare de cai, novelă ect.

⁴⁾ Astăzi în acésta casă se găsește consulatul german.

⁵⁾ Sub diac se înțelegea atunci elev, copist.

cător-va novele și poezii, ce făcură mult efect. Pe atunci în Transilvania era o mișcare intelectuală destul de însemnată, și în Bucuresci Eliad începuse a pune în practică în scôlă, ideile sale, despre reformarea limbei române. O corespondență lungă și interesantă se încinse între amândouă autorii, întâia unire de idei și aspirațiuni între Bucuresci și Iași! Câte-va fragmente din scrisorile lui Eliad, ce s'au găsit la mórtea lui Negruzzi, s'au publicat în „Convorbiri literare,” ér din scrisorile lui Negruzzi mai multe fusese tipărite de Eliad în jurnalul său „Curierul de ambe sexe“.

Acéstă mișcare națională deșteptă în tinérul autor din Moldova un patriotism aprins și un dor fórte mare de a cunoște trecutul Românilor. El studiază Litopisitele Moldovei, și scrierile lui Cantemir cu zel și iubire, ér impresiunile, ce-î lăsară aceste studii, se manifestară mai întâi în poemul său, „Aprodul Purece,” care făcu asupra publicului un efect fórte adânc. Că-cî pân' la Aprodul Purece poezia națională aprópe nu se ocupase cu cântarea trecutului Românilor, și acest poem era întâiul, care puse temelia unei întregi tendențe ce nici astăzi nu a încetat încă de tot. Aprodul Purece făcu reputațiunea lui Constantin Negruzzi în tóte provinciile române. În Moldova el era privit pe atunci ca bărbatul cel mai învățat și mai patriot, așa încât, deși tinér, el fu ales deputat în Adunarea, abia reintrodusă prin regulamentul organic, contra candidaturilor celor mai mari boeri, și chiar contra voinței Domnitorului Mihail Sturza. În Adunare, Negruzzi singur forma opozițiunea liberală, deși Mihail Sturza îl muștra nesfêrșit pentru acéstă purtare.

Ca persónă Mihail Sturza îl iubia, că-cî fiind însuși fórte inteligent, scia să pëtrundă inteligența altora, dar din partea ideilor, Domnitorul îl osëndia avënd gróză de ori ce ideia și reformă liberală. Aceste simțiri contradictorii, ce Mihail-vodă avea pentru Negruzzi, esplică și binele și réul, ce acest Domn îi făcu în timpul Domniei sale. Pe de-o parte îl numia, când president Eforiei de Iași (primar), când ispravnic al acestui ținut, când efor asupra tuturor scólelor din țeră, când — nemulțămît de învățatura liberală ce se lăția în scôlă — îl muta la Visteriă, încredințându-î directoratul acestui cel mai important Ministeriú de pe atunci. Era o vreme, în care îl mai numi împreună cu d-nu Cogălniceanu și Alecsandri, director teatrului național, și apoi, înspăimântat de efectul ce făcea acest tinér institut național asupra publicului, desființă în pripă acest directorat inteligent. Pe de altă parte lucrările literare ale lui Negruzzi tipărite în foile „Propășirea” și „Dacia literară” nu mai puțin și ideile sale politice, supëraú pe Domn până într' atât, încât îl ecsilă în mai multe rânduri, fără nici o formă de judecată. O dată, el fu ridicat érna la međul noptii, din miđlocul unei nunți și dus în căruță de poștă departe de capitală, deși era deputat și prin urmare inviolabil.

Cu tóte acestea, Constantin Negruzzi nu luă parte la mișcarea revoluționară din 1848. Necredința nu întră în caracterul său bun și leal. Tóte încercările tinerimeii liberale de pe atunci, și în special ale d-lui Mihail Cogălniceanu, spre a-l îndemna să iea parte la mișcarea ce devenise generală, rămaseră zadarnice. El preferă să se retragă la moșióra părintéscă ce-î mai rămăsese, pe malul Prutului, departe de sgomotul acelor zile turburate, pentru

ca să nu-l învinovătescă conștiința, că s'ar fi rësvrătit împotriva unui Domn, pe care îl servise cu credință.

Din acéstă cauză el rămase multă vreme sub Domnia lui Grigorie Ghica departe de trebile Statului, și abia mai târziu îl revedem întrând ca judecător la Divanul domnesc, cel mai înalt tribunal al țerei¹⁾.

În timpul ce urmédă, când se lucra la Unirea principatelor, Constantin Negruzzi simpatiza cu cei ce voiaú un singur stat român, dar nu isbuti să se alégă deputat la divanul ad-hoc. — Sub domnia lui Alecsandru Ioan I, el făcu parte din ministeriul lui Panu, unul din cei mai activi luptători pentru Unire, ca șef al departamentului finanțelor, și cădu cu tot ministeriul, sprijinind demnitatea țerei contra pretenției guvernului rusesc de a se urma judecata criminală a unui fost ofițer din oștirea imperială, contra procedurii stabilite. După aceea, Constantin Negruzzi mai apare o singură dată pe scena politică, la 1862, când, ales deputat în Adunare, votă la Bucuresci Unirea definitivă a Principatelor.

La 1864, când se proclamă legea împroprietării țeranilor, el felicită pe Domn pentru acéstă măsură prin o scrisóre privată, deși mai târziu scim, că nu încuviință pripa, cu care acea lege fu pusă în lucrare.

D-nul Cogălniceanu, atunci capul cabinetului, rugă pe Constantin Negruzzi, să priméscă a fi Epitrop spitalului Sft. Spiridon, ceea ce și primi, administrând acest institut de bine-facere, până ce bolnav și obosit, se retrase și dela acéstă lucrare, un an séu doui înainte morții sale.

Ca om de litere Constantin Negruzzi stă în rangul întâiú pintre autorii români. Scrierile sale tóte sunt în-suflate de un spirit adevérat național. Din poeziile sale „Aprodul Purece” va rămânea tot-deuna un model de inspirațiune simplă, bine simțită, și de versificare frumósă. Acest poem îi atrăsese simpatia bërânului poet Costachi Conachi, cu care, în ciuda vecinicilor lor neînțelegeri politice și literare, rămase prieten pân' la urmă. Asemenea bërânul Vornic Alecu Sturza Miclăușanul²⁾, care era mare iubitor de literatură, recunoscënd în tinérul Negruzzi un talent deosebit, formase un mic centru literar, în care acest autor primia des laude și încuragieri. Mai presus însé de versuri, Constantin Negruzzi se deosebesce prin prosa sa frumósă, limpede și bogată în închipuire. Novelele sale istorice, Alecsandru Lăpușneanul, Regele Suediei, Sobietzki și Români ect. au avut mulți imitatori, dar nimeni nu a isbutit a scrie o prosă așa cuprindétóre scurtă și frumósă ca densusul.

Asemenea și lungul șir de scrisori; în care séu tratéză despre limbă și literatură, séu face descrieri frumóse, séu amintesc momente istorice, sunt, deși scurte, din cele mai interesante.

În privința teatrului, el lucră fórte mult, împreună cu d-nu Cogălniceanu și Alecsandri. Afară de doue comedii naționale: „Doui țërani și cincî cãrlani” și „Muza de la Burdujeni” ce și astăzi se jócă pe tóte teatrele române, el traduse un șir de drame și tragedii străine, din care cele ce s'au mai găsit, au fost tipărite în

¹⁾ Constantin Negruzzi a fost comisarul guvernului român la delimitarea Basarabiei cedate Moldovei în urma tratatului de Paris (1856).

²⁾ Tatăl d-lui Dimitrie Sturza, fost până în timpul din urmă Ministru de finanțe și acum Director al Creditului fonciar român.

scrierile sale complete, apărute de câți-va ani în Bucu-
resci și editate de librăria Socec & Comp. după indicările
d-lui Iacob Negruzzi.

Deși mai mult autodidact, Constantin Negruzzi avea
o învățătură destul de întinsă. Bun cunoscător al limbei
franceză, el traduse toate baladele lui Victor Hugo, cu o
artă admirabilă.

Împreună cu prietenul său A. Donici, fabulistul, el
traduse din rusesce satirele și epistolele lui Antioch Can-
timir. Într-o vreme începuse a traduce din italianesce în
stanțe române Ierusalimul liberat a lui Tasso, dar neispră-
vind'o, lucrarea a rămas uitată și chiar manuscriptul nu
s'a mai găsit la mărtașă. Constantin Negruzzi iubia
foarte mult literatura elină, ceea ce se poate vedea din
esemplarele unor autori, ca Tucidid, Platon ect., ce s'au
găsit în biblioteca lui, cu note românesce scrise cu propria
sa mână la marginea textului grecesc. Asemenea mai
cunoscea și limba germană, deși mai puțin decât limbele
sus-citate, și avea o mare admirațiune pentru tragediile
lui Schiller.

În totul, Constantin Negruzzi nu a scris mult că-
ci activitatea sa literară a ținut numai vre-o 12 ani, și cea
mai mare parte din scrierile sale originale, le tipărise
singur într'un volum, pe care îl intitulase. „Pecatele tine-
refelor.“ Câți-va ani după căsătoria sa¹⁾ vedându-și averea
părintescă foarte redusă, în urma proceselor pierdute, el
trebuia să lucreze la sprijinul familiei, să primescă funcții
politice timp de 30 de ani — deși nici odată politica nu
i-a făcut plăcere. Acestea, împreună cu suferințe trupesci
il depărtară dela literatură, la care se întorcea d'abia din
timp în timp. Cu toate acestea el urmăria tot-deuna cu
luare aminte ori-ce mișcare intelectuală națională și avea
mare plăcere să încurageze pe fiul său d-nu Iacob Negruzzi
în începuturile sale literare. El era mare admirator al
d-lui V. Alecsandri dela întâia aparițiune, ce făcuse acest
poet, și familia lui Negruzzi povestesc astăzi încă de
entuziasmul, cu care vechiul autor se întorse într'o seră
acasă, după o petrecere literară, în care Alecsandri îi
cetise întâiele sale balade. De aceea Negruzzi și Alecsandri,
deși era între dânsii o destul de mare disproporțiă de
vîrstă, au fost prieteni totă viața lor, fără ca cea mai
mică neînțelegere să turbure o dată măcar intemele lor
raporturi.

Ca om, Constantin Negruzzi era din cei mai plăcuți.
El avea, când era dispus, așa de mult darul povestirii,
încât adese ori în societăți numeroase, el vorbea singur ore
întregi, și toți ceilalți ascultaau, când plini de uimire, când
pătrunși de încântare său veselie. D-nu Alecsandri vorbește
tot-deuna cu plăcere de acest talent extraordinar al fos-
tului său coleg și prieten.

Însă, ceea ce-i mai mult, Constantin Negruzzi avea
un caracter blând și bun. Bine-facerile sale erau nume-
roase, dar le făcea în ascuns, și nici o dată nu pomenia
de dânsese. El uria să audă vorbind de rău de cine-va,
chiar de dușmanii ce-l prigoneau, și curma tot-deuna o
asemenea vorbă. Spre sfârșitul vieții sale cădând din ce
în ce mai mult în misantropiă, el petrecea zilele sale cele
mai fericite la moșia sa Trifești-vechi, departe de sgomo-

mul lumii, într'o viață simplă și economă, că-că, onest mai
presus de toate, el eșise din viața publică, după trei-șeci
de ani de muncă mult mai sărac decum intrase odinioară
ca tânăr plin de speranță, încongiuurat, admirat și sărbăto-
rit de totă lumea.

Deosebindu-se de mulți contemporani, Constantin
Negruzzi era foarte religios. El se închina în fiă-care și
câte-va césuri, înbis în odaeale lui; nu suferia nici odată,
să se atingă în familiă cestiumi său controversate religioase,
și la țără, cânta câte odată în strana bisericeții zidite de
dânsul, său când dascalul întempina greutăți, cetia singur
sătenilor adunați cuvântării morale diu cărți bisericesci.
În fiă-care an el mergea la moșia să petrecă sărbătorile
Paștilor, și în săptămâna patimilor avea obiceiul să ce-
tescă sera familiei adunate textul evangheliilor după sfâr-
șirea slujbelor bisericesci. Deasupra ușei bisericeții ce a
zidit pe moșia lui, se vede și astăzi următoarea înscricțiune
în versuri, compusă de dânsul:

„În acest local de pace, unde Domnul se mărește
„Omul întâiu se botéză, când se nasce pe pământ,
„Apoi cu a lui soția vine de se însoțese,
„În sfârșit aicea află liniștire în mormânt;
„Nașcerea, viața, mărtașă, suferința mântuire
„În acest loc se adună, și de-amorul lumii greu
„Omul scapă, când se duce ca să-și iee răsplătire
„Dela drépta îndurare a bunului Dumnezeu!“

S'a zidit de Spătarul Costachi Negruzzi în anul 1839.

Simplu, precum a trăit, așa Constantin Negruzzi a
voit să și móră. Prin testamentul său, el a cerut să fiă
înmormântat în cimetirul bisericeții zidite de dânsul, fără
nici o pompă și numai cu preotul din sat.

Sévărșindu-se din viață în Iași în ziua de 25 August
1868 după o lungă și grozavă suferință, soția și fiii săi îl
transportară la Trifești, unde înmormântarea se făcu în-
tocmai după ultima sa voință. Pe peatra aședată pe mor-
mântul poetului, sunt înscrise următoarele patru versuri,
scóse dintr'o poesiă a lui Constantin Negruzzi:

„Eú nu am fost ca alții, de-aceea 'n suferință
Am petrecut ș' în lipsa plăcerilor lumesci;
Dar cugetul imi spune, că n'oiú avea căință
C' am fost și eú uneltă la rele omenesci!“

Portretul, ce publicăm în numărul de față, ne arată pe
Constantin Negruzzi, cum era în zilele bătrânețelor, când
nu mai putea să lucreze. Suferințele năvăliseră deja asupra
lui și-l slăbiseră cu desevărșire. Alt portret, care să ne
înfățișeze pe poet în flórea și puterea etății, n'am găsit
nicăiri, nici chiar în familia răposatului.

Aceia dintre cetitorii nostri, cari pe lângă portretul
scriitorului, doresc să aibă, așa dicând, și un portret fidel
său o iconă credincioasă a timpului, în care a scris Constantin
Negruzzi, n'au decât să iea în mână primul tom al scrie-
rilor răposatului, editate de Socec. Acolo, în fruntea cărții,
vor afla o precuvântare a d-lui V. Alecsandri, care e foarte
instructivă, cuprinđend o minunată caracteristică a epoei,
când seria Constantin Negruzzi. Spațiul fói nóstre nu ne
permite a reproduce acea precuvântare întregă, érá a o
bucătăți, a nu scóte decât pasagié din ea, ar fi păcat.
De aceea îndemnăm cu totă stăruintă pe onor. cetitori să
o cetescă acolo, unde se găsește întregă, adecă în primul
tom al scrierilor lui Constantin Negruzzi.

¹⁾ Urmată în anul 1839 cu sica postelnicului Dimitrie Gane.

Descânțece din Bucovina.

VI. De orbalț.

Eși tu bubă mare,	Bubă mică,
Bubă cu 'nfocare,	Bubă orbăcică!
Eși tu bubă mică,	Nu te face,
Bubă orbăcică,	Nu te cóce,
Bubă cu orbalț, ¹⁾	Nu te încuibă,
Bubă cu nejít, ¹⁾	Nu te lăcătui!
Bubă cū - obrintit, ³⁾	Că tu de te-î încuibă
Bubă cu arsură,	Și te-î lăcătui,
Bubă cu furnicătură,	Și te-î face
Bubă cu diavolițe rele,	Și te-î cóce,
Bubă cu bóle grele,	Cu cotrénță ⁴⁾ te-oîu afuma
Eși din vérful capului,	Și 'n cójă de nucă te-oîu
Din crieri capului,	băga
Din fața obrazului,	Pe mare măgură te-oîa da,
Din vinele grumazului.	Unde cocoșii n'or cânta,
Eși tu bubă mare,	Glas de om nu s'a răsuna.
Bubă cu 'nfocare,	Acolo să perî,
Bubă mică,	Să răsperî,
Bubă orbăcică,	Cum pere spuma de mare
Bubă infocată,	Și róua de sóre
Bubă săgetată,	Și stupitul în cărare.
Bubă cu nejít,	N. să rămăe curat,
Bubă cū - obrintit.	Lămurat,
Nu-l infoca,	Cum Dumneđeū I - a dat,
Nu-l săgeta.	Cum mă - sa l - a făcut
Bubă mare,	Din sânin.
Bubă cu 'nfocare,	Amin!

N o t e.

Descântecul acesta mi l-a dictat Z. Tuniac, descântătoare din Crasna.

Descântătórea iea o pânzătură de cămeșă purtată, un dup de lână négră séu vénéță (nici odată albă) și un dup de pěr din capul celui bolnav și învâlindu-le pe tóte acestea la un loc, așa ca pěrul să vină la miđlocul pânzătórei, face din tr'ensele un „pomotoșel,” pe care apoi îl aprinde și afumă cu dēnsul pre cel bolnav la urechi, la ochi, în scurt pretutindene unde-l dóre mai tare, pronunțând încet descântecul de mai sus.

Se descântă în trei zile de sec, adică: Lună, Mercuri și Vineri, când se apropie luna spre sfârșit, repetindu-se descântecul de trei ori după olaltă și după fiă-care descântare sufliă descântătórea de trei ori asupra bolnavului și tot de-atâtea ori stupesce jos. Érá după ce gată de descântat descântătórea stupesce pe degetele mânei drepte și luând apoi cu degetele stupite spuză din pomotoșelul ars, unge bolnavul pe unde-l dóre.

1) „Orbalțul,” numit în unele locuri „olbalț” și „orbant,” (veđi: S. Manguica: „De însemnătatea botanicei romănescei” public. în „Familia” anul X, Buda-Pesta, 1874, No. 49, pag. 586), e un fel de reumatism, care se face numai la cap și căusază dureri crâncene. Capul orbălcit se umflă une-orî așa de tare, că bolnavul nu póte videa cu ochii. Acéstă umflătură e îndecomun roșie, și când orbalțul ajunge în stadiul de pe urmă, atunci se resufliă séu prin urechi, séu prin nisce bolfe, cari se fac ici-colea pe crescet, însă mai ales la ochi și la urechi, din cari, după ce se coc, spărgēndu-se curge un fel de materiă apătosă și puturosă. Când se fac bolfe și se sparg séu se resufliă orbalțul prin urechi, e fórté bine, că-cí atunci pătimașul se vindecă mai degrabă. Când nu se fac aceste bolfe bolnavul de multe ori pătimesce chiar și luni întregi. — După credința poporului fie-care om

are orbalț, însă numai aceia îl capetă, cari îl stēnesc prin recelă séu când își scutură prea tare capul. —

2) „Nejit,” după cum mi-a spus Z. Tuniac, se numesce o bubă rea. Se mai numesce „nejit” séu și „nejitnică,” încă și-o plântă.

3) A se „obrinti” însemnéză în limbagiul poporului român bucovinén a se reci, de exemplu: o bubă, o arsură séu altă rană.

4) „Cotrénță” numesce poporul român din Bucovina un petic de pânză vechiă, purtată, care nu e decât nici o trebuință. Se mai numesc asemenea petice încă și „sdrențe” și „rize.” De aici vine apoi, că se numesce cei ce âmbliă înbrăcați în haîne rele, rupte și cârpite, — „cotrentoși,” „sdrențuroși” și „rizoși.” — În curg cotrențele, sdrențele, rizele de pe dēnsul-adică: haînele i sunt așa de cârpite, că de-abia se mai pot ținea pe dēnsul.

VII. Tot de orbalț.

Plecară trei surori a sórelui	Orbalțul cu roșăă,
Tare ca véntul,	Orbalțul cu giunghiurile,
Tăcēnd ca pământul.	Orbalțul cu săgetăturile,
Nime 'n lume nu le-auđia,	Orbalțul cu 99 de némuri,
Nime 'n lume nu le videa,	Orbalțul cu 99 de feluri.
Fără Maica Domnului	Bine alegeți - l,
Din pórtă ceriului	Bine culegeți - l,
Din sirg s'a sirguit,	Cu unghia rădeți - l:
Pe scară de cēră s'a scoborit,	Din crieri capului,
Fléscă ¹⁾ albă 'ntinsu-le-o,	Din fețul ²⁾ obrazului,
Calea cuprinsu-le-o,	Din sgârcul nasului,
Bine întrebatu-le-o:	Din auđul urechilor,
„Unde vé du ceți voi	Din vederile ochilor,
Trei surori a sórelui,	Din rădēcina dinților.
Tare ca véntul,	Bine alegeți - l,
Tăcēnd ca pământul?”	Bine culegeți - l,
— „Că noi ne ducem	Cu unghia rădeți - l,
La Domnul Dumneđeū,	Din óse scoteți - l,
Că noi am auđit,	Din óse
Că-s holdele cópte	Vértóse,
Și-s nesecerate!”	Din carne móle
— „Ba! voi acolo nu vé duceți!	De unde mai reū îl dóre.
C'acolo - s holdele cópte,	In Marea-négră duceți - l,
Strinse și lucrate.	Acolo aruncați - l,
Da voi vé grăbiți	Acolo să peie,
Și la N. veniți,	Să rēspeie ³⁾
Pe gură vé băgați,	Ca bruma de sóre
La inimă v'ășeđați,	Ca stupitul în cale.
Bine alegeți,	N. să sae,
Bine culegeți	Să rēsae ⁵⁾
Orbalțul orbălcit,	Ca sórele când resare,
Orbalțul bobotit, ²⁾	Ca busuiocl când înflóre, ⁶⁾
Orbalțul prin diochi,	Ca maică - sa când îl nasce.
Orbalțul prin recelă,	Descântecul e dela mine
Orbalțul prin ferbințelă,	Ér lécul dela Dumneđeū.

N o t e.

Acest descântec mi l-a comunicat Dl. Petrea Spînul, studinte. Ér D - sa l - a auđit dela Simeon a lui Iacob Pinteleșcul, român din Poiana - Stampiî.

La descântarea orbalțului, după spusa lui S. I. Pinteleșcul, se pun într'o tigae la un loc c'un ou séu dóue și cu apă „érba orbalțului” séu „orbalț” (lat. Glechona hederacea. germ. Gundermann séu die ephed-artige Gundelrebe), mintă négră și multe alte flóri, lăsându-le apoi la foc să fərbă până ce florile și óuele se móie bine și apa începe a scăpeta.

După ce a fost fiert de-ajuns și s'a muiat bine se scote într'egă amestecătura acésta din tigate și puindu-se pe o frunză de „brustur“ (lat. *Arctium bardana*) se légă cel bolnav la umflătura care-l dóre. Ceî ce aú orbalț la ochi trebuie să se lege cu legătura acésta la céfă, adică în dosul capului.

Simeon a lui Iacob Pintelescul afirmă, că el n'are peri pe cap câtî ómenî a vindecat de orbalț prin descântecul acesta.

Descântecul de orbalț, după S. I. Pintelescul, se descântă de trei ori, făcându-și descântătoriul seú descântătórea după fiă-care descântare câte-o cruce. Când e lună nouă nu e bine a descânta, ér Duminica nici odată.

1) Sub „fléscă.“ după cum mi-a spus și R. Ienachieviciu, descântătóre din Siretiú, se 'ntelege aice un fel de legătură, cataplasma, germ. Pflaster. „Fléscă“ se iea de cătră Româniî din Bucovina încă și în înteles de palmă. Așa dic ei: amuș țî-oîú rade seú țî-oîú arde o fléscă, adică: amuș țî-oîú da o palmă. amuș te pálmuesc. Să nu-ți daú o fléscă, adică: să nu-ți daú o palmă. A căpétat bună fléscă, a căpétat bună palmă.

2) Când cine-va capétă multe bube pe față seú pe trup. și acelea se tot lătesc, se dice că s'aú „bobotit,“ se bobotesc...

3) „Fețul“ obrazului, adică: fața obrazului, provincialism.

4) „Peie“ și „rêspeie.“ provincialisme în loc de „péră“ și „rêspéră.“

5) „Sae“ și „rêsae.“ provincialisme în loc de „sară“ și „rêsară.“

6) „Înflore“ în loc de „înfloresce.“ Forma acésta a verbului „înflori“ se 'ntrebuințéază mai adeseori în poesia populară.

VIII. De săgetătură.

Pusu-m'am la masă,
Cu fața voiósă,
Mândru și frumos,
Gras și sănétos,
Să beú să mânânc,
Setea să mi-o stâng,
Fómea să mi-o stémper.
N'am mâncat, nici n'am beú,
Că la mine aú venit
Săgetători cu săgetátóre,
Pocitori cu pocitóre
Și m'aú săgetat și m'aú pocit,
Sângele mi l-aú beú,
Carnea mi-aú mâncat,
Puterile mi-aú luat,
Bun de nemic m'aú lásat.
Eú am prins a mé vâera
Și-a mé căina.
Nime nu mé vedea,
Nime nu m'auđia,
Numai Maica Domnului
Din pórtă ceriului,
Numai ea m'a auđit
Mare milă și-a făcut,
Și a đis așa:
„N. nu te vâera,
Nu te căina!
Că Maica Sânta-Maria

Are nóue đeci și nóue de limbî,
Nóue-đeci și nóue de măturî,
Nóue-đeci și nóue de lopeți,
Și cu limbele te-a linge
Te-a prelinge
Din vérful capului
Până 'n vérful degetelor.
Din tóte încheieturile,
Din tóte unghiile
Ți-a scóte săgetăturile
De săgetători și săgetátóre,
De pocitori și pocitóre.
Din vérful capului.
Din sgârcul nasului,
Din fața obrazului,
Cu mătura le-a mătura.
Cu lopata le-a lua
Și în Mare le-a turna,
Ca acolo să péră,
Să rêspéră
Ca spuma de mare,
Ca róua de sóre,
Ca stupitul sub picitóre.
De la mine descântecul
De la Dumneđeú darul,
Lécul de la Dumneđeú
Că așa voesc și eú!

N o t e.

Despre descântecul acesta nu sciú alta nemică, decât că după ce sfârșesc descântătórea a pronunța cuvintele de mai sus, stupesc de trei ori asupra celui bolnav. El se 'ntrebuințéază încă și spre vindecarea celor ce sunt pociți. — E cules din Horodnicul-de-jos și mi l-a trimis conscolarul meú D-nul Petrea Prelipcén.

S. Fl. Marian.

Visite într'o mină de carbuni în Belgia,

de Iosif Popescu.

„Călătoriî pe bord!“ strigă căpitanul vaporului „Meuse“ și toți părăsirăm cheiul orașului belgian Liége.

O șuerătură rêsună în aer. Atunci monstrul de apă începu să sufle cu greutate și rótele lui se puseră în mișcare. Apa lovită borborosesce cu spumă, ca și când s'ar revolta încontra silei, care i-se împune. Vaporul începe să înainteze cu maiestate pe suprafața lină a Meusei.

Luasem un bilet de ducere și întórcere pentru Ougrée; întrând în vapor mă aședai pe un scaunel și admirai în tăcere spectaculul, care se desfășura înaintea ochilor meî.

Era una din acele ăile frumoșe de vară, când sórele domnesce în tótă strălucirea maiestății sale. Frumosul riú curgea lin între verđile sale maluri și scipia ca o oglindă în razele fierbinți ale sórelui. Rótele vaporului făceau valuri spumóse, a căror crescete păreaú acoperite de diamante. Bărci micî cu véluri albe erau mênate de suflarea ușórá a vântulețelor și se întreceau în fuga lor repede cu vaporul. Ele se jucaú împrejurul acestuia ca rîndunelele împrejurul vulturelui. Giguri¹⁾ mênate de 4 seú 6 vêslaşi cu cămeși vérgate cu alb și albastru seú roșu se întreceau în alergarea lor nebună. Pe urmă gondole grațioșe alu-

necaú pe suprafața apei purtând ușóra sarcină a unor dómne. Cu aceste vase de lucș și plăcere contrastaú negrele vase de marfă prin mirosul lor de păcură; vase de muncă, ele căraú carbuni, pietre pentru pavat seú construcțiune, grâne și minerale de fier.

Țermii desfătători ai Meusei își desfășuraú colinele umbróse, a căror vegetațiune bogată se afla în culmea desvoltării. Arta a înavuțit pe aici frumusețile naturei. Stejarul cu coróna lui maiestósă de un verde ca smaragdul cresce lângă pinul grațios și lângă pomul roditor. Aluni și tufari cu frunza roșetică, acaciî galbeni forméză un amestec de colorî fragede, care farmecă ochiul.

Din desișulu acestui mosaic viețuitor se înalță vîlele încântátóre ale aristocrației de nascere și de bani.

Industria înflorește cu deosebire în acéstă vale bogată. În drépta și în stânga se rădică numérosele usine gigantice, și minele de carbuni își arată mașinariile lor la fiă-care pas. Locomotivele șueră dese pe améndouî țermii și trenurile se par nesfêrșite.

Arta agriculturului încă e frumos reprezentată aci, și tóte aceste împrejurări fac din valea Meusei dela Liége până la Seraing una din cele mai bogate și mai încântátóre.

¹⁾ Bărci lungi și înguste fórté ascuțite la partea dinainte.

Cu cât ne apropiam de ținta călătoriei mele, urlăie tot mai numeroase se rădăcau la o înălțime de mai multe decimii de metri și un fum greu se răspândia în aer. Activitatea omului și a aburului se întâlneau la fiă-care pas. În cuptore mari clocotia fierul și oțelul, care nu așteptau decât a fi turnate, pe când locomotive mici circulau mereu în acest amestec de omeni și mașini. Această priveliște este într'adevăr măreță; omul își arată aici înrudirea sa cu divinitatea prin puterea inteligenței.

Vaporul se opri; ajunseseam la Ougrée. Eu sării pe chei.

Ougrée este un sat în apropierea marelui oraș Liège. Ceva mai departe se întinde orașelul Seraing, renumit în lumea într'agă prin usina fundată de mecanicul englez John Cokeril, usină gigantică, ce ocupă peste nouă mii de lucrători și se numără ca a doua din lume, după usina germană Krupp.

Satul Ougrée încă posedă mine de cărbuni, fabrici de zinc, de fier și fontă (tuci).

În grabă mă îndreptai către una din fabricile de fier, care posedă și mine de cărbuni. Cerui să vorbesc cu directorul și îndată fui introdus într'un cabinet de așteptare.

„Te rog să dai această scrisoare d-lui Director,” zisei servitorului. Era o scrisoare de recomandațiune.

Servitorul

dispăru și după câte-va momente de așteptare apărură un bărbat foarte simpatic însoțit de un tânăr. Era directorul cu un inginer.

„D-ta,” îmi zise el după complimentele obicnuite, „dorești să faci un studiu asupra minei noastre, după cum vezi în această scrisoare.

„Da, Domnule, am în adevăr această intențiune, mă tem însă, că ve voi cădea cu greu.”

„Ah! Domnul meu, avem în tot anul vizitatori și am trecut și noi prin aceeași școală. Vă prezentez aici pe d-nul Inginer, care vă va da cu plăcere înscințările dorite.”

Mulțămii Directorului pentru amabilitate și plecai cu

inginerul meu, care mă prezentă îndată șefului minor. Acesta voia chiar să se scobore în mină și eu îl rugai să mă iea cu sine.

Se puse un cabinet la dispoziția mea și aci găsi un costum complet de băiaș-cărbunar. Acest costum se compune din o cămașă de lână sevă bumbac, un pantalon și o bluză largă de pânză albastră, ciobote grele și solide unse cu mare grijă; pentru cap un potcapiu de pânză și o pălărie rotundă de piele tare ca lemnul. În fine o cingătoare de piele strânge bluza la mișloc. Mă întrebam la ce servă

tote aceste precauțiuni; mă convinsei însă peste curând, că nici un detaliu al tailetei mele nu era nefolositor.

Eșind din cabinet aflai pe șeful, care mă aștepta gata și cu două lampe aprinse în mână. Acest funcționar mai avea pe lângă costum și un fel de săpoiu de fier, lung, subțire și puțin încovoiat purtând la o extremitate un ochi, în care era introdusă o codă de lemn.

El îmi dete o lampă mie și pe cealaltă o păstră pentru sine. Lampa acesta era o lampă de siguranță după sistemul Mueselertype, prescris pentru totă Belgia de Ministeriul lucrărilor publice. Ea e cu mult mai perfectă și mai economică, decât lampa engleză Davy, pe care persistă a o întrebuința Englezii

și Francezii cu toate defectele sale. Și una și alta sunt neapărat de lipsă în minele, care conțin gazul „grison,” gaz carbonic care ese din straturile de cărbuni și se revarsă în toate spaciurile goale. Când se adună în cantitate suficientă, acest gaz se aprinde la cea mai mică flacăară și face esplosiune. Urmările unui astfel de accident sunt necalculabile. Omenii sunt asficiați, lucrările suterane sunt sdrobite și viețuirea devine imposibilă în aerul ne-respirabil. Orî-ce lucrări sunt prin urmare suspendate până când aerul stricat din lăuntrul minei se înlocuiește prin altul curat care se trâmte de afară. Astfel de accidente ar fi foarte dese cu lampe ordinare sevă cu luminări,

Principele Sergiu de Leuchtenberg. (Pag. 271.)

că-cî de câte ori s'ar ivi gazul grison în cantitate destul de mare, esplosiunea ar fi neevitabilă.

Cestiunea luminatului în minele cu grison este atât de importantă, încât ômenii de specialitate au întrebuițat tôte mișlôcele, ca să încungiure accidentele.

Mai întâiu tendința lor era să afe o materiă, care să producă lumină fără flacără; au propus dară materii fosforoscente, care luminează în întunec, ca licuriciul. Calea acésta era greșită, ea nu conduse la nici un rezultat satisfăcător, că-cî lumina era prea neînsemnată.

Englezul Davy a fost cel dintâiu, care a întrebuițat proprietatea pânzei metalice. Este un fact cunoscut, că, decă învêlim o flacără într'o pânză metalică, arderea nu se póte comunica gazurilor combustibile din afară. El a întocmit dară lampa sa așa, că o pânză metalică îi protege flacăra.

Belgianul Mueseler a perfecționat lampa încă primitivă a lui Davy. Flacăra ei se stînge, când gazul grison se află în cantitate suficientă pentru a face esplosiune. În modul acesta băiașul e prevenit de pericol și n'are decăt să-l încungiure părăsind locul înfestat.

Cu tôte proprietățile escelente ale lampeii lui Mueseler, siguranța nu e complectă, negrirea lucrătorilor nu permite să se înlătore cu totul cauzele accidentelor.

„Aveți gaz mult în mină?“ întrebaî pe șef pe când ne apropiam de puț.

— „Avem destul, Domnule. Cu tótă aerisirea cea

bună mina noastră este una dintre acelea, care produce mai mult gaz grison.“

Acésta mărturisire mē puse pe gînduri, deși prezența pericolului da întreprinderii mele ôre-care aer de aventură.“

Când ajunserăm lângă puț și vêdui acea gaură întunecósă, care pētrundeă până la 300 de metrii în simul pămēntului, nu mē putui apăra de ôre-care simțēmēt de neliniște. Mi se părea că tot așa trebuie să simță soldatul, care-și face prima campaniă.

Puțul era rectangular cu trei despărțēminte pătrate; fiă-care lature avea o lungime de 1½ metrii. Dóue despărțēminte serviau pentru suirea și pogorirea lucrătorilor, precum și a vagonașelor cu cărbuni, petre, lemne seú alte obiecte trebuincióse. Aceste funcțiuni se îndepliniau prin dóue chișiți cu câte dóue etage. Cele dóue chișiți avēnd o înălțime de vre-o 4 metri stău în legătură una cu alta astfel, încât una se înalță pe când cealaltă se scobóră; o mașină cu vapor le puneă în mișcare printr'un mecanism fôrte simplu.

Al treilea despărțēmēt al puțului conținea pompele pentru scóterea apēi și scările, care servă în casurî excepționale la suirea și scoborirea lucrătorilor, precum și la întreținerea pompelor în stare cuviincióasă.

Într'aceea supraveghiătorul puțului dede un semnal. Atunci încetă sosirea vagónelor cu cărbuni și noi ne aședarăm într'un compartiment gol al chișiței.

(Va urma.)

Principele Sergiü de Leuchtenberg.

Principele Sergiü Maximilianovicî Romanoffki, al cărui portret se află pe pagina 270 a numărului de față, s'a născut în luna lui Februariü, anul 1852. El avu mamă pe marea-ducésă Maria, a treia fiică a împēratului Nicolae, érá tată pe soțul acesteia, Maximilian de Leuchtenberg, principe de Eichstaedt. Principele Sergiü primi o creștere princiară, pe care spirituala sa mamă o supraveghia cu o îngrijire severă. După ce și-a terminat educațiunea militară, junele principe făcu mai multe călătorii prin Europa; reîntorcēndu-se apoi în Rusia, fu numit adjutant al împēratului. Principele Sergiü de Leuchtenberg a fost propus și dēnsul candidat pentru tronul României, când cu vacanța din anul 1856.

La începutul rēșboiului actual principele Sergiü însoți pe împēratul și pe marele-duce Nicolae în Bulgaria. Dēnsul a luat parte la tôte bătăliile mai însēmuate; glonțul inimicului l'a cruțat în mișlocul celor mai crâncene lupte. Dară ursita nu i-a fost să scape cu țile. Mai astă-tómnă

bravul principe, care servia în armata comandată de marele-duce moștenitor, de Tareviciul, întreprinse o recunós-cere asupra pozițiunilor inimice; avea pe lângă sine numai o mică cētă de ômeni. Sergiü era călare și observa c'un ochian pozițiunile turcesci la o distanță de 1200 metrii. Lângă el stătea un major. Deodată ochianul cădu jos din mâna principelui; majorul se plecă, să-l rădice, dar în acelaș moment se rēstornă de pe cal și principele însuși. El încetase deja de-a trăi: un glonț inimic îl nimerise drept între ochi.

Acest tragic sfērsit al junelui principe produse multă jale, atât în cuartirul general din Bulgaria, cât și în tótă Rusia, mai ales însē în familia împērătescă. Cadavrul rēposatului pornit sprē Rusia, trecu prin Bucuresci, unde i se celebră un serviciü funebru, apoi ajungēnd în Petersburg, fu înmormēntat în fortăreța de acolo, alătura cu marea-ducésă Maria, mama principelui Sergiü, care promitea mult pe viitor, ales ca militar. —

Conferințele „Ateneului român“ din Bucuresci în anul 1878.

Programul.

Duminecă 8 Ian. D-nu *C. Esarc*: Discursul de deschidere.

Mercuri 11 Ianuariü D-nu *Ión Ghica*: Despre Căendar.

Sâmbătă 14 Ianuariü D-nu *Sturza*: Despre numismatica română.

Sâmbătă 21 Ianuariü D-nu *Basilü Boerescu*: Convorbiri asupra financelor.

Sâmbătă 28 Ian. D-nu *Sion*: Va analiza și comenta o poemă epică din secolul trecut, intitulată *Țiganiada*.

Sâmbătă 4 Febr. D-nu *P. Viorén*: Despre necesitatea de a se da o nouă direcțiune activității naționale cătră desvoltarea comericiului, industriei și agriculturii combătēnd tendința cătră funcționarism.

Sâmbătă 11 Febr. D-nu *A. Odobescu*: Rēscóla Românilor din Ardél la 1784 sub Horia.

- Sâmbătă 18 Febr. D-nu *C. Olănescu*: Despre Teatru.
 Sâmbătă 25 Febr. D-nu *V. A. Urechia*: Despre mișcarea literară la sfârșitul secolului al 7-lea.
 Sâmbătă 4 Martiu D-nu *St. C. Mihălescu*: Despre război și industrie.
 Sâmbătă 11 Martiu D-nu *Zepenfeld*: Catedrala de la Argeș.
 Sâmbătă 18 Martiu D-nu *Dimitrie Ion Ghica*: Considerațiuni generale asupra instrucțiunii.
 Sâmbătă 25 Martiu D-nu *Antoniu Roques*: L'art de la lecture.
 Sâmbătă 1 Apriliu D-nu *C. Stănescu*: Artele plastice în România în cei din urmă două-șeci ani.
 Joi 6 Apriliu D-nu *Lawriam*: Despre învățământ.
 Sâmbătă 8 Apriliu D-nu *C. Esarc*: Va analiza și comenta mai multe din documentele sale inedite descoperite în arhivele Italiei.
 Duminecă 9 Apriliu D-nu *C. Esarc*: Continuarea aceluiași subiect.

Despre deschiderea „Atheneului” și anume despre discursul D-lui Esarc estragem din „Timpul” următoarele:

După o întrerupere de trei ani, Dumineca trecută s'a inaugurat, în prezența unui public numeros, deschiderea conferințelor Atheneului Român.

Tote stările societății, toate averile și toate etățile erau reprezentate la această întrunire, unde avea să asculte reprezentate, după un discurs frumos, frumoase melodii cântate din gură unele, și altele din piano. Publicul Bucureșten s'a arătat ca tot-deuna setos de a gusta plăcerile nobile ale inteligenței; lumea era atât de multă, încât, în adevăr, n'o mai încăpea sala care a luat frumosul nume de „sala Atheneului.”

D-nu Esarc, care a contribuit mai mult pentru fundarea acestei instituțiuni, și care luptă neîncetat pentru întemeierea ei, a deschis serata printr'un discurs plin de idei frumoase și de nobile sentimente. D-sa a amintit, în câte-va cuvinte, scopul acestei instituțiuni, care este de-a răspândi în societate idei și cunoștințe și de a întinde gustul frumosului.

A demonstrat că, o națiune fără aceste condițiuni, nu merită numele de națiune civilizată și a deșteptat pe Români, ca acum mai ales, când am devenit independenți, trebuie să nu pierdem din vedere acest adevăr.

„Am serbat independența noastră cu sgomote, cu muzică și cu torțe,” a zis D-sa; „aceste manifestări de bucurie sunt naturale, sunt legitime, dar acesta nu e destul ca să merităm a sta alături de națiunile independente ale Europei. Trebuie să lucrăm în toate ramurile activității omenești, trebuie să cultivăm știința, care înalță și înăvutesce și arta care împodobesce și îndulcesce viața.”

D-sa a făcut apel la omenii ce exercită înfruire asupra publicului să vie să mărescă cu autoritatea lor și să întrețină cu colaborarea lor acest curent dător de viață, care singur ne poate duce la prosperitate și la mărire.

D-nu Esarc s'a adresat mai ales la junimea noastră studioasă, așa de inteligentă, și i-a arătat ținta către care trebuie să se îndrepteze activitatea ei fecundă pentru a pregăti țerei un viitor demn de trecutul ei.

„Decă voiți să fiți folositori țerii vostre, puneți-ve din tinerețe un ideal mare și nobil și tindeți din toate puterile pentru a-l ajunge,” zicea Victor Cousin junimei franceze. Această idee a dezvoltat-o d-nu Esarc adresând-o cu multă oportunitate junimei Române a două și după proclamarea independenței.

Suntem siguri, că acest apel va fi ascultat și că aceste idei fecunde vor intra în inimile junimei noastre studioase, pe care o cunoscem cât este de capabilă și de doritoare de a realiza speranțele, ce punem cu toții într'însa pentru mărirea patriei noastre, pentru viitorul ei fericit.

După acest discurs, am avut ocaziunea să admirăm vocea simpatică a d-șorei Teodorini și talentul așa de precace al d-șorei Brăiloiu și pe d-na Stănescu, un talent necunoscut până acum și foarte discutat.

Suntem datorii să mulțumim asemenea d-lor Wiest și Bianchi pentru grațiosul concurs ce au dat acestei serbări cu talentele lor cunoscute.

V a r i e t ă ț i.

Statistică literară. Un ziar englez conține câte-va cifre interesante asupra comerțului cărților în Marea Britaniă în 1877. Cu totă amorfiea aprobe generală a afacerilor, se observă o urcare ușoară asupra anilor trecuți în numărul cărților publicate în ultimul an în Anglia. În 1875 apăruse un total de 4854; în 1876 apăruse 4888; în 1877 găsim 5097 cărți. Operile de teologie sunt în număr de 485, cele de educațiune, filologie 539, contra 470 în 1876. Cărțile de imaginațiune au atins cifra de 854; cele de jurisprudență aceia de 118. Economia politică coprinde un total de 189 publicațiuni nouă; frumoasele arte, științele și cărțile ilustrate dau cifra de 189; istoria, biografia 373; călătoriile, geografia 207; poezia, drama 572; medicina 215; monografiile, broșurile, încercări 588. (Telegraful.)

Esposițiunea de Paris. Librarii și editorii americani se pregătesc se iee colectiv parte la esposițiunea universală din Paris. Ei cred că se vor distinge mai cu deosebire prin operile lor de educațiune și de știință. — Mari sărbători după afirmarea ziarului „l'Ordre” au să fiă organizate de stat în municipalitatea de Paris pentru Esposițiune. Mai mulți suverani au anunțat deja visita lor. Aceștia sunt: Regele și regina Spaniei, regele Italiei și regele Portugaliei.

Telefonul în serviciul amorului. O întrebuintare curioasă a avut telefonul în timpul cât au durat logodna Regelui de Spania. După usul spaniol, fidațații nu trebuie a se vedea un timp ore-și care înaintea căsătoriei. De acea locuiau până mai alaltă-eri Donna Mercedes în palatul Aranjues și Regele Alfonso în reședința sa din Madrid și numai înaintea altarului bisericii regele putea să se întâlnească cu

Infanta Mercedes. După raporturile ce vin din Madrid, Regele este înamorat cum poate fi un june spaniol de două-șeci ani și două luni (atâta ani are Regele) și astfel el a fost foarte nefericit de această, separare. Pentru a înlătura acesta, administrațiunea telegrafilor a așezat între palatul regal din Madrid unde locuiesc Regele și între palatul istoric unde locuiește fidațața un telefon, care funcționează satisfăcător și prin care logodnicul-rege cu logodnica-infantă pot a schimba din depărtare jurămintele de amor.

Scusă către on. public.

Causa neregulatei aparițiunii a câtor-va numeră din „Albina Carpaților” a fost gravul și îndelungatul morb, de care a suferit redactorul acestei foi. Onorabilul public cetitor este rugat a scusa întâmplatele neregularități, care pe viitor nu se vor mai ivi, că-cî s'au luat măsură, ca să nu se mai pōtă ivi. „Albina Carpaților” d'aci înainte ea sōsi regulat la adresa onor. abonați, erva interesantul ei cuprins va mulțami tot mai mult pe on. public cetitor.

Redactorul.

Posta „Albinei Carpaților.” A. Pec. Vayda-Hunyád. Prețul abonamentului pentru d-na M. A. P. primit și fōia s'a espedat d'acî regulat. — J. C. Făgăraș și A. N. Hida, Fōia vi s'a espedat regulat. Cercetați la poșta.